

NORGES BONDELAG

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Att.: //

Vår saksbehandler
Erik Almhjell/Anders Huus
22 05 45 40

Vår dato
01.03.2011
Deres dato

Vår referanse
10/00476-42
Deres referanse

Høringsuttale til ny forskrift om kvoteordninga for mjølk

Vi viser til høringsnotat fra LMD av 17. november 2010 med forslag til ny forskrift om kvoteordningen for mjølk.

Merknader til høringsprosessen

Melkeproduksjonen er bærebjelken i landbruket, særlig i distriktene. Medregnet kjøttproduksjonen på storfe står den for rundt 50 prosent av verdiskapningen i næringen. Produksjonen bidrar sterkt i oppnåelsen av sentrale landbrukspolitiske målsettinger om bosetting, kulturlandskap og variert landbruk over hele landet. Kvoteordningen for melk er et meget sentralt verktøy for å iverksette de landbrukspolitiske mål, blant annet gjennom jordbruksforhandlingene. Norges Bondelag mener departementets forslag til endringer i kvoteforskriften vil ha omfattende konsekvenser for framtidig norsk mjølkeproduksjon. **Sett i lys av at ei ny Stortingsmelding for landbrukspolitikken er under utarbeidelse, er Norges Bondelag overrasket over at det foreslås omfattende endringer i kvoteordningen nå.**

Hovedformålet med kvoteordningen er å tilpasse melkeproduksjonen til avsetningsmulighetene i markedet. I tillegg har kvoteordningen en sterk struktur- og distriktpolitisk funksjon. Dette kommer bl.a. til syne gjennom kvotetak og omsetningsregioner. På side 7 i høringsdokumentet skriver departementet: *"Samlet sett er kvoteordningen i dag et instrument for å iverksette de landbrukspolitiske mål, som bl.a fastsettes i de årlige jordbruksforhandlingene."* Norges Bondelag deler denne oppfatningen av kvoteordningens funksjon. **Norges Bondelag vil understreke at de aller fleste forslagene som departementet har til endringer i forskriften, er fastsatt i ulike jordbruksoppgjør oppgjennom årene.** Dette gjelder blant annet avstandsbegrensinger for samdrifter, antallsbegrensinger, 5 års avtaler om kvoteleie, og hvem som kan leie kvote. **Norges Bondelag mener departementet ikke kan håndtere kvoteordninga som en ordinær forskriftshøring. Endringer i kvoteordningen for melk må vedtas av avtalepartene. Norges Bondelag forutsetter derfor at det er jordbruksavtalepartene som skal**

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse: Postboks 9354 Gronland 0135 OSLO	Besøksadresse: Landbrukets Hus, Schweigaardsgate 34 C 0191 OSLO	Telefon: 22 05 45 00	E-postadresse: bondelaget@bondelaget.no
Norges Bondelag Bondelagets Servicekontor AS	Org.nr.: 939678670 Org.nr.: 985063001 MVA	Bankkonto: 8101.05.12891 Bankkonto:: 8101.05.91392	Internett: www.bondelaget.no

Vår dato
01.03.2011

Vår referanse
10/00476-42

beslutte om det skal foretas endringer i elementer i kvoteordningen som tidligere er jordbruksavtalefestet.

I vårt videre svar ønsker vi å tilkjennegjøre vårt syn på departementets konkrete endringsforslag i kvoteordninga for melk:

Samdrifter i melkeproduksjonen

Samdrift i melkeproduksjonen har fått stor utbredelse blant melkeprodusentene. Dette skyldes flere forhold. Mange produsenter har sett driftsformen som et godt alternativ for å få mer ordnede forhold knyttet til ferie og fritid, og muligheter for mer sosiale relasjoner i yrket. En har også sett driftsformen som en mulighet for å utvide produksjonsgrunnlaget og utnytte nye teknologiske muligheter. Samtidig har samdrift vært satset på politisk. I St. meld. Nr 19 (1999-2000) under kapitlet "Melk" står det: *"Regjeringen ønsker å stimulere til samarbeidsløsninger for å få mer fleksibilitet i forhold til arbeidsinnsats og sosiale forhold og utnytte bygninger, maskiner og utstyr bedre"*.

Ved produksjonstilskuddssøknadsomgangen i august 2010 var det 1208 samdrifter med kvote under 400.000 liter. Disse består i grad av 2 deltakere der begge mest sannsynlig er aktive. Med innføring av kvoteleie er mange samdrifter med bare en aktiv deltaker oppløst. Samtlige av landets 17 samdrifter med geitmelk har kvote under 200.000 liter og rammes av forslaget. I over halvparten av samdriftene under 200.000/400.000 søker deltakerne arealtilskudd hver for seg og ca 1/3 av deltakerne søker tilskudd for andre husdyr. Det er med andre ord et betydelig antall melkeprodusenter som blir berørt av forslagene til endringer i kvoteordningen og produksjonstilskuddsregelverket.

Norges Bondelag mener det er viktig å opprettholde samdrift i mjølkeproduksjonen som driftsform uavhengig av kvotestørrelse. Det kan ikke være ulike regler, verken i kvoteforskriften eller tilskuddsmessig for samarbeid i melkeproduksjonen, enten man disponerer en kvote på over eller under 400.000 liter. Ved at deltakerne ikke lenger kan søke separat om produksjonstilskudd til grovfôr og andre husdyr, og at unntaket for å få avløsertilskudd til ferie og fritid uten å dokumentere lønnsutgifter fjernes, vil de økonomiske konsekvensene bli store for de fleste av disse samdriftene. Et eksempel med ei samdrift med 3 deltakere i sone 5, med under 400.000 liter i disponibel kvote, der 2 av deltakerne har hhv 100 og 170 sau, vil tape 260.000 kroner på forslaget gjennom reduserte areal-, husdyr- og avløsertilskudd. **Norges Bondelag mener departementet undervurderer konsekvensene, når de omtaler disse som moderate. Konsekvensen av forslaget vil føre til at mange samdrifter under 400.000 liter trolig vil avvikle samarbeidet eller forsøke å komme over 400.000 liter kvote. Forslaget vil derfor virke strukturdrivende. Produksjoner vil også bli lagt ned som følge av forslaget, noe som vil føre til at grovforareal går ut av drift og at ressursutnyttelsen dermed blir dårligere. At samdriftene vil prøve å komme over 400.000 vil dessuten føre til større etterspørsel etter kvoter og påfølgende prisøkning. Norges Bondelag går i mot forslaget om at samdrifter under 400.000 liter skal behandles som enkeltpersonsforetak både i kvoteforskriften og forskrift om produksjonstilskudd.**

Forslaget innebærer også at begrensningen på maksimum 5 samdriftsdeltakere fjernes for samdrifter under 400.000 og at disse kan leie kvote på lik linje med øvrige foretak. Vi ser

Vår dato
01.03.2011Vår referanse
10/00476-42

ingen gode argumenter for at samdriftsdeltakere kan kjøpe kvote, men ikke leie, selv om samdriftas kvotestørrelse overstiger 400.000 liter. **Norges bondelag ser tvert i mot dette som et bidrag for å gjøre kvoteordningen mer fleksibel og går derfor inn for at antallsbegrensingen på 5 deltakere oppheves og at samdriftsdeltakere gis anledning til å leie kvote på lik linje med enkeltpersonsforetak, uavhengig av kvotestørrelse.**

Kvoteleie

Departementet foreslår at kvoteleie skal gjøres til et rent privatrettslig forhold såfremt tilpasningen er innenfor gjeldende produksjonstak. Dette innebærer at en kan være både utleier og leietaker samtidig og at krav om 5 års kvoteleieavtaler faller bort. **Vi mener at 5-årsavtalene om kvoteleie er viktige for å sikre forutsigbarhet for mjølkeprodusentene. Vi mener at både muligheten for å inngå ettårige avtaler og forslaget om at man både kan være kvoteutleier og leietaker vil åpne for prisspekulasjoner og kunne virke prisdrivende. Norges Bondelag er i mot at kvoteleie gjøres til et rent privatrettslig forhold produsenter i mellom og støtter ikke forslaget.** Forslaget samsvarer også dårlig med kravet om 10 års skriftlige avtaler ved jordleie som nylig er innført.

Leveransekrav ved aktivering av sovende kvote

Norges Bondelag frykter at en opphevelse av leveransekravet for aktivering av sovende kvoter vil kunne gi alvorlige markedsutfordringer, særlig for geitmjølk. Mjølkeprodusenter som har lagt kvota sovende har gjort dette under vilkår om 24 måneders leveranse ved aktivering. Dersom leveransekravet fjernes, kan disse kvotene selges eller leies ut til høstbydende. Departementet skriver at dette vil tilsvare en mindre økning av den totale produksjonen enn summen av midlertidige fritak fra overproduksjonsavgift alene utgjorde i 2010. Imidlertid kommer et slikt midlertidig fritak aktive produsenter til gode. Departementets forslag innebærer derimot etter vår vurdering en kostnad på nesten 140 millioner kroner som aktive produsenter må bære. **Vi går i mot forslaget om å fjerne kravet om 24 måneders leveranse før aktivering av kvote som allerede er sovende.**

Nyetablering

Departementet har foreslått å fjerne kravet om at det må være kvote til kjøpers landbrukseiendom ved privat omsetning av mjølkekvote. Foretak som ønsker å satse på mjølkeproduksjon bør ha muligheten til å kjøpe både privat og statlig kvote allerede første året for å sikre et tilstrekkelig inntektsgrunnlag for driften, skriver departementet. **Norges Bondelag støtter forslaget og er enig i at dette øker fleksibiliteten i kvoteordningen og gir bedre rammebetingelser ved nyetablering i mjølkeproduksjonen. For å sikre reell nyetablering og unngå økonomisk spekulasjon med kvotene, mener vi imidlertid det må settes ei nedre grense for kjøp av privat kvote på 30.000/15.000 liter ku/geitmelkkvote og et leveransekrav tilsvarende dagens krav for aktivering av sovende kvote.**

Vår dato
01.03.2011Vår referanse
10/00476-42

Salg av deler av mjølkekvote

Departementet har foreslått å tillate at en kan selge deler av grunnkvoten i motsetning til hele som i dag. Norges Bondelag ser positivt på forslaget da det gir mulighet for å tilpasse kvoten til blant annet ressursgrunnlag og produksjonsanlegg. Det må imidlertid settes et nedre gulv på 30.000/15.000 liter ku/geitmelkkvote for hvor langt en kan selge seg ned før resterende kvote også må selges. Dersom det åpnes for delsalg og kjøp samtidig, kan det være lønnsomt å kjøpe statlig kvote for så å selge på det private markedet. Norges Bondelag mener en må vurdere denne problemstillingen ved en slik endring.

Som en konsekvens av de to foregående punkt mener Norges Bondelag at minimumskvotene skal videreføres.

Kjøp av statlig kvote

Departementet har foreslått at begrensningen på at en kan kjøpe maksimalt 30 % av kvoten gjennom statlig kjøp oppheves. Dette har favorisert de større mjølkeforetakene. Videre har departementet foreslått at kvoter fordeles likt etter antall liter, slik at mindre foretak gis anledning til å kjøpe like mye som større foretak. Norges Bondelag mener mulighetene bør være like for større og mindre mjølkeforetak og støtter forslaget.

Konvertering av kvote

Departementet foreslår å viderføre muligheten for konvertering av kvoter mellom ku og geit på kombinasjonsbruk, og forholdstallet endres fra 1:1 til 1:2 slik at det samsvarer med det forholdstallet som ellers nyttes i ordningen. Norges Bondelag mener all konvertering av mjølkekvote mellom ku og geit må skje etter søknad til SLF.

Norges Bondelag forutsetter at LMD tar kontakt med avtalepartene for å avklare den videre prosess.

Med vennlig hilsen

Nils Bjørke

Per Skorge